



# Osallistuva Heinola 2023-2025

Heinolan kaupungin osallisuusohjelma

PiENi KAUPUNKI, ISO ELÄMÄ



Heinola

# Sisältö

Osallistuva Heinola.....	3
Yhteys kaupungin strategiaan ja arvoihin .....	4
Osallisuusohjelman teko.....	5
Osallisuuden nykytila ja tulevaisuus .....	6
Osallisuuden muodot.....	7
Osallisuuden mahdollisuuksia Heinolassa .....	8
Osallisuuden kehittämisen askelmerkit.....	10
Viestintä- ja markkinointikanavat.....	12
Vastuu ja arviointi.....	14
Haluamme kehittää kaupunkia yhdessä .....	15

# Osallistuva Heinola

Osallisuusohjelman tavoitteena on tuoda esille sinun mahdollisuutesi vaikuttaa, osallistua ja saada tietoa Heinolan kaupungin toiminnasta sekä lisätä sinun osallisuuden kokemustasi. Ohjelma tuo kaupungin osallisuuskäytänteet läpinäkyviksi sekä määrittää osallisuuden kehittämisen askelmerkit. Nämä antavat pohjan osallisuustyön suunnittelulle ja toimeenpanolle tulevien vuosien aikana.

Osallisuudella on meille kaupunkiorganisaationa suuri merkitys. Sen avulla voimme rakentaa Heinolasta yhteisöllisempää ja elinvoimaisempaa kaupunkia sekä lisätä meidän kaikkien hyvinvointia.

Meille osallisuus merkitsee sitä, että kaikki kokevat tullessa kuuluiksi sekä tuntevat olevansa osa heinolalaisia yhteisöä. Osallisuus pitää sisällään mahdollisuudet vaikuttaa sekä omaan elämäänsä että yhteisiin asioihin. Se yh-

distetään helposti vain osallistumiseen ja vaikuttamiseen, mutta todellisudessa osallisuus pitää sisällään paljon muutakin. Joskus pelkkä osallisuuden mahdollisuuden tarjoaminen lisää meidän osallisuuden kokemustamme. Toisinaan taas riittää, että selkeää, luotettavaa ja ajantasaista tietoa on meidän saatavilla.

Asukkaiden osallistumisen mahdollistaminen on kuntien lakisääteinen velvollisuus. Kuntalain mukaan kunnan toimintaan vaikuttaminen ja oikeus osallistumiseen on tarjottava sekä asukkaille että palveluiden käyttäjille. Osallisuuden tapoja ei ole kuitenkaan määritelty tarkasti vaan jokainen kunta voi itse päättää, miten osallisuuden toteuttaa. Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää esimerkiksi järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä mahdollistamalla asukkaiden osallistuminen palvelujen suunnitteluun ja niiden kehittämiseen.

Toivomme tämän dokumentin antavan sinulle avoimen ja kattavan kuvan kaupunkimme osallisuuskäytännöistä ja rohkaisevan sinua osallistumaan Heinolan kaupungin toimintaan ja sen kehittämiseen!





# Yhteys kaupungin strategiaan ja arvoihin

Osallisuuden kokemuksen lisääminen on yksi meidän kaupunkimme strategian tavoitteista. Osallisuus mahdollistaa meille myös muiden strategiaan kuuluvien tavoitteiden saavuttamista. Sen avulla meillä on mahdollisuus lisätä hyvinvointiamme sekä vahvistaa kaupunkiyhteisöämme. Osallisuus voi myös auttaa siinä, että päätökset ovat paremmin valmisteltuja, mikä osaltaan auttaa kestävän talouden saavuttamisessa ja ylläpitämisessä.

## Välittäminen

Teemme asioita yhdessä, jotta kaikki pääsevät osallistumaan kaupunkimme kehittämiseen. Kohtaamme, kysymme, kerromme ja kuuntelemme. Sisäistämme tämän ajatuksen organisaation sekä koko kaupungin toimintatavaksi.

## Tuloksellisuus

Asukkaat ovat oman elinympäristönsä ja arjen palvelujensa asiantuntijoita. Yhdessä saamme enemmän ja paremmin asioita aikaiseksi. Osallisuuden avulla voimme vahvistaa sitä, että päätökset ovat hyvin valmisteltuja ja ne vastaavat paremmin asukkaiden tarpeisiin.

## Arvot

## Uudistuminen

Olemme rohkeita kokeilemaan osallisuuden uusia tapoja. Olemme myös valmiita toimimaan nopeastikin ja muuttamaan osallisuuden tapoja tarpeiden ja toiveiden mukaisesti.

# Osallisuusohjelman teko

Osallisuusohjelma tehtiin yhteistyössä niin asukkaiden, kaupungin henkilöstön kuin valtuutettujenkin kanssa. Ohjelma perustuu kyselystä, haastatteluista ja työpajoista saatuun materiaaliin. Haastatteluihin ja työpajoihin osallistui yhteensä 36 henkilöä.

Käynnistimme osallisuusohjelman valmistelun kyselyllä, jonka avulla keräsimme asukkaiden näkemyksiä osallisuusohjelman valmistelun tueksi. Kysely oli auki koko kesäkuun ajan vuonna 2023 ja kyselyyn vastasi kokonaisuudessaan 137 asukasta. Suurin osa kyselyyn vastanneista oli iältään keski-ikäisiä ja siitä ylöspäin. Nuoria ei tavoitettu juuri lainkaan.

Kyselyn pohjalta saatiin vastauksia sen suhteen, miten asukkaat kokevat ja haluaisivat kehittää kaupungin osallisuuskäytänteitä. Esille nousivat esimerkiksi tiedonsaannin merkitys ja monikanavainen viestintä sekä asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien parempi esiintuominen ja niiden kehittäminen. Kyselyn tulokset löytyvät kokonaisuudessaan tämän [linkin](#) kautta.

Asukkailla oli myös mahdollisuus osallistua haastatteluihin, joissa kysyttiin vielä tarkemmin osallisuuden mahdollisuuksista ja niiden kehittämisestä. Osallisuuden mahdollisuuksia koetaan olevan riittävästi, mutta niissä olisi vielä kehitettävää. Selkeämpää viestintää toivottaisiin kaupungin asioista, myös erityisesti osallisuuden mahdollisuuksiin liittyen. Toisaalta koettiin, että kaupungin osallisuuskäytännöt ovat kehittyneet erityisesti viime vuosien aikana. Erityisesti osallistuva budjetointi ja Terveisiä-tapahtumat saivat kiitosta.

Kaupungin henkilöstön haastatteluista ja työpajojen pohjalta sai selkeästi seläisen kuvan, että osallisuus koetaan tärkeänä osana kaupunkiorganisaation toimintaa. Toiveena on, että osallisuus sisäistettäisiin koko kaupungin tavaksi toimia. Huolissaan oltiin siitä, miten henkilöstö saadaan mukaan osallisuutta mahdollistaviin tapahtumiin tai tilaisuuksiin, jos heillä on ollut niistä huonoja kokemuksia. Kaupungin toiminnasta halutaan tehdä avoimempaa, kohtaamisia asukkaiden kanssa halutaan lisätä ja asukkaille tulee kertoa, miten heidän osallisuutensa vaikuttaa lopputulokseen.

Valtuutettujen työpajassa korostui erityisesti toive siitä, että asukkaat ottaisivat valtuutettuihin yhteyttä matalalla kynnyksellä. Samalla tiedostettiin valtuutettujen vastuu siinä, että asukkaita kuunnellaan, asioista otetaan selvää ja niiden suhteen pysytään ajan tasalla. Heikkoutena pidettiin ajan puutetta, sillä yksinkertaisesti aika ei riitä kaikkeen. Aina ei ehdi osallistua ja kaikesta ei ehdi ottaa selvää.



# Osallisuuden nykytila ja tulevaisuus

Analyysillä kartoitamme kaupunkimme osallisuuden nykytilaa vahvuuksien ja heikkouksien avulla sekä tulevaisuutta mahdollisuuksien ja uhkien avulla.

## Vahvuudet

- Kaupungissamme osallisuus koetaan tärkeäksi ja sen kehittämiseen halutaan panostaa: toivomme asukkaiden ottavan matalla kynnyksellä yhteyttä niin kaupungin henkilöstöön kuin päättäjiin
- Heinolassa on paljon erilaisia osallisuuden mahdollisuuksia
- Arvot ja strategia tukevat vahvasti osallisuuden kehittämistä
- Heinolan osallisuuskäytänteet ovat kehittyneet viime vuosien aikana ja niitä pyritään kehittämään jatkuvasti

## Mahdollisuudet

- Yleinen tahtotila organisaation sekä koko kaupungin sisällä on vahvasti osallisuusmyönteinen
- Osallisuusohjelma asettaa askelmerkit osallisuuden kehittämiseksi tulevien vuosien aikana
- Digitalisaatio luo uusia osallisuuden mahdollisuuksia ja yleisesti uusia osallisuuden keinoja nousee esille
- Osallisuuden avulla saadaan tietoa asukkaiden tarpeista ja se voi olla avuksi hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden kehittämisessä

## Heikkoudet

- Osallisuuden mahdollisuuksia on paljon, mutta osa niistä vaatii kehittämistä toimivampaan suuntaan
- Kaikilla asukkailla ei ole tarpeeksi tietoisuutta siitä, miten kaupungin päätöksentekoon ja sen suunnitteluun voi vaikuttaa
- Asukkailla on kokemusta siitä, että heidän toiveitaan ei arvosteta tai huomioida päätöksenteossa, vaikka sinänsä asukkaita kuultaisiinkin
- Huonot kokemukset osallisuudesta voivat vaikuttaa siihen, että kaupungin henkilöstö ei halua enää mennä osallisuutta edistäviin tapahtumiin

## Uhat

- Haavoittuvaisimmat ryhmät jäävät yhä enemmän osallisuuden ulkopuolelle: esimerkiksi yksinäiset ja ikäihmiset
- Kuilu päättäjien ja asukkaiden välillä kasvaa eli kokemus siitä, että päätöksiä tehdään välittämättä asukkaiden ajatuksista ja kokemuksista
- Väestön ikärakenteen muutos ja painottuminen aiheuttaa haasteita myös osallisuuden kehittämisen saralla
- Taloudellinen tilanne vaatii säästötoimia kaupunkimme jokaisella osa-alueella

# Osallisuuden muodot

## Tieto-osallisuus

Pääset keskustelemaan kaupungin henkilöstön ja valtuutettujen kanssa ajankohtaisista aiheista sekä saat ajantasaista ja ymmärrettävää tietoa kaupungin asioista.

## Suunnitteluosallisuus

Voit osallistua Heinolan erilaisten hankkeiden ja päätösten suunnitteluun, jotka vaikuttavat sinun omaan arkeesi.

## Päätösosallisuus

Pääset osallistumaan itseäsi ja elinympäristöäsi koskevan päätöksenteon valmisteluun sekä päätösten tekemiseen.

## Toimintaosallisuus

Voit tulla mukaan kaupungin toimintaan, esimerkiksi osallistumalla erilaisiin kaupungin mahdollistamiin tapahtumiin.

# Osallisuuden mahdollisuuksia Heinolassa

Heinolalla on mahdollisuus edistää asukkaiden osallisuutta monin eri keinoin. Kuntalaki määrittää asukkaille tietyt lakisääteiset osallistumisoikeudet ja loput osallisuuden mahdollisuuksista ovat kaupunkimme vapaaehtoisesti toteuttamia. Lakisääteiset oikeudet on merkitty tummalla värillä.

## Tieto-osallisuus

- Yhteydenotto päättäjiin tai kaupungin henkilöstöön
  - Kasvokkain, puhelimitse tai sähköpostin välityksellä
- Kaupungin palautteenantokanava kaupungin verkkosivuilla
- Asukkaille suunnatut kyselyt
- Kaupungin asioista tiedotetaan monissa erilaisissa viestintäkanavissa, esimerkiksi seuraavissa:
  - Kaupungin verkkosivut ja sosiaalinen media
  - Heinola hyppysissä - asukaslehtinen
  - Suorat videolähetykset kaupungin järjestämistä tilaisuuksista
- Viestintä- ja markkinointikanavat tuodaan tarkemmin esille sivuilla 12-13

## Suunnitteluosallisuus

- Terveisiä -tapahtumat
- Erilaiset info- ja keskustelutilaisuudet
- Osallistuva budjetointi
- Seurafooromit
- Lapsi- ja nuorisoparlamentti
- Nuoret pääsevät esittämään toiveita heihin liittyvän toiminnan kehittämisestä suoraan nuorisohjaajille
- Asukkaille suunnatut kyselyt
- Erilaiset raadit
- Yrittäjien aamukahvit
- Päätösten vaikutusten arviointi (esim. lapsivaikutusten arviointi)
- Kaavoituksen tilaisuudet (lakisääteiset osallistumis- ja arviointisuunnitelmat)
- Kuntalaisaloitteet

## Päätösosallisuus

- Osallistuva budjetointi
- Vammais- ja vanhusneuvosto
- Nuorisovaltuusto
- Vaalit ja kansanäänestykset
- Päättäjänä toimiminen
- Oikaisuvaatimukset
- Lakisääteiset kuulemiset

## Toimintaosallisuus

- Tapahtumiin osallistuminen
  - mahdollisuus osallistua myös niiden suunnitteluun ja toteuttamiseen
- Vapaaehtoistyöhön osallistuminen
  - esimerkiksi kutsutaan mukaan kaupungin vapaaehtoiseen kehittämissuunnitelmaan
- Yhdistyksissä ja seuroissa toimiminen





# Osallisuuden kehittämisen askelmerkit

## Osallisuus on meidän kaupunkimme toiminta-periaate

Tavoittelemme sitä, että jokainen kaupungissamme työskentelevä sisäistä osallisuuden tavaksi toimia. Tiedostamme kaupungin henkilöstön sekä valtuutettujen vastuun asukkaiden osallisuuden kehittämisessä sekä pyrimme luomaan kaupungin tekemisestä avoimempaa, näkyvämpää sekä osallisuusmyönteisempää. Haluamme kehittää kaupunkia yhdessä!

## Keskitymme osallisuuden mahdollisuuksien kehittämiseen

Heinolassa on olemassa paljon erilaisia keinoja osallistua kaupungin toimintaan. Haasteena on kuitenkin se, että tietoisuus osallisuuden mahdollisuuksista ei ole saavuttanut kaikkia asukkaita. Tavoitteenamme on kehittää nykyisiä osallisuuden mahdollisuuksia ja tiedottaa niistä yhä avoimemmin ja saavutettavammin.

## Lisäämme asukkaiden tietoisuutta ja mahdollisuutta tulla kuulluksi

Osa Heinolan asukkaista kokee, ettei kaupungin päätöksenteosta tiedottaminen ole tarpeeksi avointa tai he eivät tule kuulluksi prosessin aikana. Tavoitteenamme on tiedottaa läpinäkyvästi kaupungin päätöksenteosta sekä lisätä asukkaiden kuulluksi tulemisen kokemusta. Meille on tärkeää, että huomioimme yhä paremmin asukkaiden arvon elinympäristönsä ja palveluidensa asiantuntijoina.

- Panostamme vuorovaikutuksen kehittämiseen asukkaiden ja kaupungin henkilöstön välillä, esimerkiksi jalkautumalla enemmän asukkaiden keskuuteen
- Tarkastelemme osallisuuden kehittymistä kaupungissa tietyn ajanjakson välein
- Lisäämme tietoa osallisuuden tärkeydestä ja sen mahdollisuuksista läpi kaupunkiorganisaation

- Kehitämme olemassa olevia osallisuuden keinoja toimivimmiksi esimerkiksi siten, että niihin on helppo osallistua matalalla kynnyksellä
- Kehitämme osallisuuden mahdollisuuksiin liittyvää viestintää ja pyrimme tuomaan ne mahdollisimman avoimesti esille esimerkiksi huolehtimalla siitä, että ne on kuvattu selkeässä ja ajantasaisessa muodossa kaupungin nettisivuilla
- Huomioimme viestinnässä sen, että kerromme ja perustelemme asukkaille, miten ja miksi heidän näkemyksensä on otettu huomioon päätöstä tehdessä

- Kannustamme asukkaita ottamaan matalalla kynnyksellä yhteyttä niin kaupungin henkilöstöön kuin päättäjiin
- Lisäämme päätöksenteon läpinäkyvyyttä esimerkiksi tiedottamalla avoimesti kaupungin päätöksenteosta ja tuomalla esille päätöksentekoprosessin aikaiset osallistumisen mahdollisuudet
- Mahdollistamme vuoropuhelun asukkaiden ja kaupungin henkilöstön sekä valtuutettujen välillä esimerkiksi matalan kynnyksen tilaisuuksien kautta, jotka mahdollistavat keskustelun ja mielipiteiden ilmaisemisen

# Viestintä- ja markkinointikanavat

Viestintäkanava	Tavoite	Kohderyhmä	Sisältö
Kaupungin nettisivut <ul style="list-style-type: none"> <li>Heinola.fi</li> <li>BusinessHeinola</li> <li>VisitHeinola</li> <li>Heinolan kesäteatteri</li> <li>Heinolan lukio</li> </ul>	-Tarjota se lakisääteinen tieto, joka on kuntalain pohjalta pakollista -Kaupungin markkinointi -Antaa mahdollisuuden palautteen antamiseen sekä ajankohtaisen tiedon saamiseen	-Asukkaat, elinkeinoelämä, sidosryhmät ja matkailijat	-Ajankohtainen ja lakisääteinen tieto kaupungin asioista -Tietoa kaupungin tarjoamista palveluista sekä tapahtumista -Kaupungin palautekanava
Facebook	-Toimia ajankohtaisena uutisoinnin kanavana kaupungin asioista -Kaupungin tärkein sosiaalisen median kanava	-Tärkein kohderyhmä asukkaat, mutta suunnattu myös muille seuraajille	-Ajankohtaiset uutiset kaupungin asioista
Henkilökohtainen tapaaminen	-Mahdollistaa henkilökohtaiset yhteydenotot kaupungin henkilöstöön sekä valtuutettuihin	-Asukkaat, elinkeinoelämä, sidosryhmät ja matkailijat	-Sisältö riippuu siitä, kehen kaupungin henkilöön otetaan yhteyttä -Voi olla mitä tahansa kaupungin toimintaan liittyvää
Spotti – asiakaspalvelupiste	-Asiantasaisen tiedon ja palveluiden tarjoaminen -Kasvokkain asioinnin mahdollistaminen	-Asukkaat, elinkeinoelämä, sidosryhmät ja matkailijat	-Toimii asiakaspalvelupisteenä, joka tarjoaa tietoa ja palveluita -Etätyömahdollisuudet -kokoustilojen vuokraus
Puhelin	-Mahdollistaa henkilökohtaiset yhteydenotot kaupungin henkilöstöön sekä valtuutettuihin	-Asukkaat, elinkeinoelämä, sidosryhmät ja matkailijat	-Sisältö riippuu siitä, kehen kaupungin henkilöön otetaan yhteyttä -Voi olla mitä tahansa kaupungin toimintaan liittyvää
Info- ja keskustelutilaisuudet	-Antaa tarkennettua tietoa kaupungin tietystä tapahtumasta, hankkeesta yms. -Dialogin mahdollistaminen	-Asukkaat, elinkeinoelämä ja sidosryhmät	-Teemoitettut sisällöt
Kyselyt ja palautteet	-Antaa asukkaille mahdollisuuden kommentoida, vaikuttaa ja antaa palautetta kaupungin toiminnasta	-Asukkaat	-Kaupungin asiat
Lehdet (Itä-Häme, Heinolan Uutiset)	-Tiedottaa kaupungin asioista myös niille, joilla ei ole internetin käytön mahdollisuutta	-Lehden lukijat	-Kaupungin yleiset asiat -Lakisääteiset kuulutukset
Instagram	-Kaupungin toiminnasta kertovan visuaalisen materiaalin esiintuominen ja jakaminen	-Nuoret aikuiset	-Erityisesti visuaalisen materiaalin välityskanava
Twitter (X)	-Kaupungin poliittisen keskustelun ylläpitäminen ja päätöksenteosta kertovan informaation jakaminen	-Asukkaat, jotka ovat kiinnostuneet kaupungin päätöksenteosta -Muut kuntatoimijat	-Tiivis, lyhyt informaatio kaupungin päätöksenteosta
LinkedIn	-Kaupungin ja sen työnantajaimagon ylläpitäminen -Mielipidevaikuttajana toimiminen	-Ammatillisesti kunta-asioista kiinnostuneet henkilöt -Työnhakijat	-Kaupungin avoimet työpaikat -Kaupungin kannalta merkittävimpiä uutisia
Snapchat	-Nuorten aktivoiminen heinolalaisten nuorisopalvelujen piiriin	-Heinolalaiset nuoret	-Materiaalia ja tietoa siitä toiminnasta, jota kaupunki tuottaa nuorille

Viestintäkanava	Tavoite	Kohderyhmä	Sisältö
Heinola Hyppysissä - asukaslehtinen	-Jaetaan jokaiseen kotitalouteen, jotta varmistetaan yhdenvertaisuus tiedon saannissa -Antaa informaatiota erityisesti niille asukkaille, jotka eivät käytä internettiä	-Asukkaat	-Uutisia toimialoittain -Tietoa tapahtumista -Kaupungin toimipisteiden aukioloajat
YouTube	-Elävän kuvan jakaminen Heinolan kaupungin tapahtumista ja maisemista	-Asukkaat (erityisesti nuoret)	-Erlaisia videoita kaupungin toimintaan liittyen
Suorat videolähetykset	-Informoida asukkaita ja tallentaa tärkeitä tilaisuuksia myöhemmin katsottavaksi	-Asukkaat, elinkeinoelämä, sidosryhmät, matkailijat	-Valtuustokokoukset -Erlaiset tapahtumat
Wilma	-Pitää oppilaat, oppilaiden huoltajat ja koulun toimijat ajan tasalla koulunkäyntiin liittyvistä asioista	-Oppilaat ja oppilaiden huoltajat	-Koulunkäyntiin liittyvää informaatiota
Ilmoitustaulut	-Informoida kaupungin virallisista päätöksistä	-Asukkaat	-Kaupungin viralliset päätökset
Inforuudut	-Erityisesti sellaisten asukkaiden informoiminen, jotka eivät käytä internettiä	-Asukkaat	-Tietoa esimerkiksi kaupungin tapahtumista, osallistumismahdollisuuksista ja kaupungin toimipisteiden aukioloajoista
Radio (RadioVoima)	-Mainostaa kaupungin tapahtumia sekä tiedottaa poikkeustilanteista	-Päijät-Hämeen asukkaat	-Viranomaistiedotteet -Kaupungin yleismainontaa (esim. kesäteatteri)
Blogit	-Tuoda päiväkotien ja koulujen arki kaikille nähtäväksi	-Asukkaat	-Päiväkotien ja koulujen toiminta
Uutiskirje (BusinessHeinola)	-Ylläpitää yrittäjille suunnattua viestintäkanavaa	-Elinkeinoelämä	-Heinolan kaupungin asiat yritysten näkökulmasta -Yrityspainotteisen tiedon jakaminen -Kaupungin tarjoamat palvelut yrittäjille
Sähköposti	-Antaa tietoa Heinolan kaupungista kyselijälle	-Asukkaat, sidosryhmät, elinkeinoelämä ja matkailijat	-Henkilökohtainen viestintä
Tekstiviesti	-Tiedottaa kaupunkilaisia tehokkaasti ja nopeasti poikkeustilanteista	-Asukkaat	-Kohdennettu viestintä poikkeustilanteisiin liittyen
Lehdistötilaisuudet ja mediatapaamiset	-Ylläpitää vuoropuhelua median kanssa	-Media	-Antaa tietoa medialle merkittävistä Heinolan kaupungin hankkeista, tapahtumista ja päätöksistä



## Vastuu ja arviointi

### Kaupunginhallitus

- Hyväksyy osallisuusohjelman ja on vastuussa ohjelman toteutumisen seurannasta
- Huolehtii, että asukkailla on saatavilla riittävästi tietoa valmisteltavana olevista asioista sekä niiden valmisteluun liittyvistä osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista

### Valtuusto

- Huolehtii, että asukkailla on saatavilla monipuolisia osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia
- Asettaa tavoitteet strategia- ja talousarvion tasolla

### Vaikuttamistoimielimet

- Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaaminen ja niiden kehittäminen
- Osallistuminen toiminnan suunnitteluun asioissa, joilla on vaikutusta ikäihmisiin, vammaisiin henkilöihin sekä lapsiin ja nuoriin

### Toimialat ja palvelualueet

- Ovat vastuussa osallisuuden toteuttamisesta toimialan ja palvelualueiden sisällä
- Raportoivat osallisuuden toteutumisesta asukkaille ja valtuustolle tietyin väliajoin

### Asukkaat

- Mahdollisuus kommentoida ohjelmaa ennen sen hyväksymistä kaupungin verkkosivuilla
- Pystyvät osallistumaan osallisuusohjelman toteutumisen seurantaan, esim. asukkaiden kokemuksia kartoittavien kyselyjen avulla

On myös tärkeä muistaa, että erilaisilla sidosryhmillä on merkittävä rooli osallisuuden kehittämisessä ja toteuttamisessa Heinolassa. Esimerkiksi järjestöt mahdollistavat erilaisia matalan kynnyksen osallistumismahdollisuuksia ja yritykset keräävät palautetta asiakkaiden tarpeista, joita voidaan käyttää hyödyksi osallisuuden kehittämisessä.

## Haluamme kehittää kaupunkia yhdessä

Toivomme, että tämä ohjelma antoi sinulle avoimen kuvan kaupunkimme osallisuuskäytännöistä sekä tulevaisuuden askelmerkeistä. Osallisuuden kehittäminen on jatkuva prosessi, eikä se lopu vain tämän ohjelman tekemiseen. Ohjelman askelmerkit antavat hyvän pohjan osallisuustyön kehittämiselle ja ohjelmaa tullaan tarkastelemaan uudestaan aina valtuustokausittain.

Uskomme vahvasti siihen, että yhdessä tekemällä voimme tehdä Heinolasta yhä paremman paikan elää. Meille on tärkeää, että jokainen pääsee osallistumaan oman elinympäristönsä ja käyttämiensä palveluiden suunnitteluun sekä osallistumaan kaupungin toimintaan. Näin voimme edistää sitä, että kaupungin asioista tehdyt päätökset vastaavat yhä paremmin sinun tarpeitasi.

## Tule sinäkin mukaan kehittämään Heinolaa!

